

Perjantai 8.10.

Globaali metsähätätila: metsänhävityksen kansainvälinen kriminalisointi ja Euroopan vastuu, Joensuu

Dokumenttielokuva Venezuelan metsistä

SOS Orinoco, on YouTubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=YmrtyC95ovw>

Luonnontuhonnan kansainvälinen kriminalisointi, **Mikko Pyhälä**, Ekosäätiö (ent. suurlähettiläs ym.)

Luonnon tuhonta on noussut esille viimeisten muutaman vuoden aikana, käänös sanasta Ecocide, käsite ruvettiin käyttämään Vietnamin sodan aikana. Käytettiin mm. Monsanto kasvimyrkkyjä (Roundup ym.). Olof Palme, Polly Higgins ym. nostivat vaatimuksen, että tämä julistettaisiin rikolliseksi. Perustettu Stop Ecocide -säätiö ja Suomeen Ekosäätiö. (Ecocide = luonnontuhonta tai luontosurma).

Diat: <http://www.kohtuusvaarassa.com/kohtuus-vaarassa-seminaarit/>

Keskustelu: Onko tällainen ylätasoin vaikuttaminen hidasta? Vast.: Jo keskustelu vaikuttaa, asia otetaan huomioon jo ennen kuin lainsäädäntö saadaan voimaan.

Euroopan vastuu tropiikin metsistä, prof. (em.) **Markku Kanninen**, Helsingin yliopisto

Metsäkadon suurin aiheuttaja on maankäytön muutokset, erityisesti maa- ja karjatalous. Isot yritykset on suurempi uhka kuin köyhät.

EU ja muut rikkaat maat voivat vaikuttaa puuperäisten tuotteiden kulutukseen, mutta samalla pitää vaikuttaa myös tarjontaan erilaisilla yhteishankkeilla tropiikin maiden kanssa.

Kts. diat: <http://www.kohtuusvaarassa.com/kohtuus-vaarassa-seminaarit/>

Kesk.: Palmuöljyn käyttö herätti keskustelua. – Toisten mukaan palmuöljy on tuottoisaa, mutta se tuotetaan väärissä paikoissa, toisten mukaan palmuöljy on epäterveellistä ja sen tuotanto sademetsien tuhoaja, joten sitä pitäisi aina vastustaa. – Esimerkiksi kuntien monimuotoisuusohjelmien sokea piste on hankinnat, ei huomioida palmuöljyä ym. – Alustuksen laaja kaari (500 v. kolonialismia..) hyvä. Tropiikissa kuluttajat ja paikallisyhteisöt ajetaan vastakkain, keskeinen kysymys on paikallisyhteisöjen oikeudet, niitä pitäisi puolustaa. Nyt paikallisyhteisöjen oma toiminta voidaan julistaa laittomaksi

Luonnonmukaiset keinot kestävästi hiilikierron rakentamisessa, **Ville Hulkkonen**, St1 Nordic Oy

Liikenteen tärkeimmät ratkaisut ovat vety ja sähkö. Kompensaatiomarkkinat nyt aika villedä, eri menetelmien hinnat vaihtelevat kympeistä satasiin päästettyä co2-tonnia kohti.

Tulevaisuudessa kompensaatiosta voi tulla pakolliseksi mm. lentoliikenteessä. Ongelmia ovat mm. toimien pysyvyys ja laskenta, regulaatio, läpinäkyvyys, luotettavuus. Kokeiluja Marokossa: peltometsäviljelyä, kastelu merivedellä, josta suola poistetaan. **Heräsi kysymys:** entä liikenteen ja kuljetusten vähentäminen? Eikö se olisi tärkein ratkaisu?

Kommenttipuheenvuoro **Markus Kröger**, Helsingin yliopisto, globaalien kehitystutkimusten apulaisprofessori

Lisää kompensatiotoiminnan kritiikkiä: Istuttamiseen on tarjolla rajallisesti pinta-alaa, tarve moninkertainen (lähde mm. Michael E. Mann: The New Comate War). Tärkein ratkaisu on siis hiilivero, ei kompensatiot ja hiilen sidonta. Luonnon monimuotoisuus on yhtä tärkeä kuin ilmasto, esimerkiksi eukalyptusmetsät yksiselitteisesti vähentävät monimuotoisuutta. Metsätuho on vanha ongelma, mutta nyt kiihtyvää mm. valtioiden välisen kilpailun takia. Ecocide-projekti on tärkeä, myös ehkäisyinä, mutta vielä tärkeämpi olisi vaikuttaa maiden välisiin kauppasopimuksiin.

Paneeli- ja yleisökeskustelu: Mukana alustajien lisäksi **Hanna Laako**, yliopistotutkija, Itä-Suomen yliopisto sekä fasilitaattori **Irmeli Mustalahti**, prof., ISY

– yhteistyössä Pohjois-Karjalalan metsänhoitajat ry:n ja ENO-verkkokoulun kanssa

– Hanna Laako: Kolonialistinen perintö tärkeä ongelma. Zapatistit puolustavat luonnonkansoja ja näkevät osan luonnonsuojelupolitiikasta kolonialistisena. Se rakentuu silloin ajatukselle, että vahva valtio ja stabiilit olosuhteet ovat hyödyksi luonnonsuojelulle.

Kesk.: Maanomistus tässä tärkeä, paikallisyhteisöiltä vietiin omistusoikeudet.

– Kröger: Yhteismaat ovat tärkeitä monille paikallisyhteisöille. Maankaappauksilla siirretään omistus yhtiöille. Myös suomalaiset yhtiöt ovat olleet mukana näissä. Kaikki paikat ovat paikallisia, tärkeitä jollekin.

Kesk.: Paikallinen esimerkki: Joensuussa kaavoittaja työntää kerrostaloasutusta rantapuistoalueille.

– Tutkimusten mukaan Brasiliassa metsät ovat säilyneet parhaiten luonnonkansojen alueella.

– Laako: Myös luonnonsuojeluprojekteissa onnistuneimmat ovat sellaisia, joissa paikallisyhteisöt mukana. Mutta myös valtioilla on rooli.

– Kröger: Tärkeintä on ajaa alas fossiilienergian käyttö. Hinnat nousevat, pienennetään kulutusta.

– **Ari Lehtinen**, maantieteen prof., ISY: Isot metsäyhtiöt kuten UPM tomivat Etelä-Amerikassa. On erittäin vaikeaa saada rahoitusta tutkimukselle, jossa tutkittaisiin tämän toiminnan vaikutuksia.

– Polttoaineiden hintojen nousu ei yleensä aiheuta suurta vastustusta. Keltaliivit Ranskassa olivat ainakin osaksi venäläisten trollien tukemia.

klo 19.00 **Konsertti ”Laulan laulun metsän puille”**, *Seurojentalo, Kolin kylä*

Topi Linjama, juonto ja pianomusiikkia, **Leila Luukkainen**, **Erja Laakkonen**, runoja

* Markku Ahon muistometsäkeräyksestä

Lauantai 9.10.

Retki Kolin kansallispuistoon 9-12

Noustaan kävellen kansallispuistoon. Matkan varrella alustukset:

Risto Sulkava, biologi, Luonnonsuojeluliiton pj 2008-19: Pari sanaa (suo)luonnon palauttamisesta

Suoluonnon palauttaminen kaivamalla ojia umpeen jne. luo pysyvän hiilinielun. Samalla mm.

turveyrittäjiä voidaan työllistää hankkeisiin. Sopivia alueita olisi runsaasti. Keskusteltiin muun muassa paikallisyhteisöjen mahdollisuudesta osallistua hankkeisiin. Esimerkkinä kerrottiin lyhyesti Osuuskunta Lumimuutoksesta.

Heikki Simola, ympäristötieteen dosentti, ISY: Koko ekosysteemin tervehdyttäminen

Heikin alustus kattoi noin 5 miljardin vuoden ajanjakson eli maapallon elämän evoluution ajan. Ensimmäiset neljä miljardia vuotta meni suvuttomasti lisääntyvillä mikrobeilla ja levillä. Vasta sitten kuvaan tuli suvullisesti lisääntyvät kasvit ja eläimet. Ellei ekosysteemiä pystytä tervehdyttämään ja luontokato jatkuu, siirrymme ikään kuin taaksepäin evoluutiossa.

Maailmanpuun ennallistaminen: työpajoja 13.30-16

1) Pyhä metsä ja luonnon taju – aistikävely kohti esikäsitteellistä

Työpaja on ulkona ja sen ohjaa kulttuurintutkija **Inkeri Aula**

2) Tarinapuut – puiden ja ihmisten yhteiset tarinat

Työpajan osallistujat pääsevät opastetulle kierrokselle Tarinapuut-näyttelyyn Kolin Ryyssä ja jakamaan omia puutarinoitaan. Työpaja on Kolin Ryyssä ja sen ohjaavat Tarinapuut-työryhmän jäsenet: toimittaja

Topi Linjama ja sarjakuvataiteilija **Sanna Hukkanen**

3) Metsän qi on enemmän kuin osiensa summa

Menemme metsään ja teemme qigong-harjoitusta puiden kanssa, ohjaajana toimii FM, Qigong-ohjaaja

Kaarne Karjalainen

4) Keskustelua metsäpolitiikasta ja vaikuttamisen keinoista eri maiden esimerkkien kautta

Kehitysmaatutkimuksen apulaisprofessori **Markus Kröger** kertoo kuinka paikallisyhteisöt ovat kokeneet puuplantaasien laajenemisen mm. Brasiliassa ja Intiassa ja miten vastarinta on onnistunut hidastamaan niiden leviämistä. Työpajassa pohditaan eroja Suomen tilanteeseen ja mietitään, mitkä strategiat ja keinot ovat toimineet ja voisivat toimia Suomessa. Työpaja on Seurojentalolla.

Kröger toimii kansanliiketutkijana. Hän on kartoittanut eri strategioita, joilla liikkeet vaikuttavat. Monella eri strategialla on saatu käytännön tuloksia, esimerkiksi alueellisesti on kielletty puuplantaasien istuttaminen.

Organisointi lisää paikallista aktiivisuutta. Symbolisilla protesteilla kiinnitetään huomiota ongelmiin, esimerkiksi istutetaan ruokakasveja eukalyptusten tilalle: ”Eukalyptusta ei voi syödä”. Tärkeä kohde on ollut kaivoshankkeet. Myös neuvottelut sisältyvät toimintaan.

Erityisesti ”kiistelevä toimijuus” herätti keskustelua:

– Neuvotteluilla saavutetaan pysyvämpiä tuloksia.

– Ojnarekogen Gotlannissa on hyvä esimerkki: se pelastui vain laajan

kansalaistottelemattomuuden tuloksena vuonna 2013. Suomalainen Nordkalk, joka halusi louhia kalkkikiveä alueelta, kävi vielä asiasta monia oikeustaisteluja. Osa alueesta liitettiin Naturaan vuonna 2015 ja vuonna 2019 päätettiin perustaa kansallispuisto.

– Elokapiinan ja muiden toimijoiden kanssa pitää yhdistää voimia.

– Suora toiminta pyrkii haastamaan poliittisen järjestelmän ja hallinnon. Lisäksi suoran toiminnan yhteydessä Koijärvellä, Altassa jne. opittiin paljon yhteiskunnan tavoista ja valtasuhteista.

– Suomessa voisi olla enemmänkin haastavaa toimintaa, se ei sulje pois neuvotteluja.

– Suomalainen metsänomistus keskittyy kovaa vauhtia juuri nyt. Vanhat omistajat ja kuolinpesät myyvät metsiä sijoittajille ja liittävät ne yhteismetsiin. Metsänomistajia pitäisi

saada suojelun kannalle.

– Tutkimusten mukaan monien eri menetelmien käyttö yhtä aikaa tuottaa parhaan tuloksen. Etukäteen ei voi tietää, mikä onnistuu. Suora toiminta, mielenosoitukset, kansanliikkeet, neuvottelut, poliittiset kampanjat jne. eivät sulje toisiaan pois.

Kohtuusiltamat Seurojentalolla 18

-Valokuvaaja **Ritva Kovalaisen** elokuvia ja iltamapuhe:

Poecile poetica (15 min, 2020) on runollinen kuvaelma oikeudesta ja mahdollisuudesta erämaan kokemiseen

Flödande skog - Virtaava metsä (18 min, 2021)

Sateenkaaren pää (Ritva Kovalainen ja Sanni Seppo, 16 min, 2007)

-**Jussi Virratvuoren** dokumenttielokuva *Vonnegut Kolilla* (26 min, 2007)

Sunnuntai 10.10.

klo 10.00–12.00 ***Ekososiaalinen sivistys - oikeudenmukainen siirtymä: yhteenvetoa Seurojentalolla***

Ari Lehtinen, Kohtuusliike

Meillä on kiire saada hätäjarrutus luontokadolle, ilmastomuutokselle jne. Toiseksi meidän on saatava läpi laaja systeeminen muutos, vaikka yleensä demokratiassa tyydytään pieniin muutoksiin.

Tieteellisen tiedon rinnalle tarvitaan paikallinen asukastieto.

Tarvitaan ylätasoa muutoksia kuten kansainvälinen lainsäädäntö luonnontuhonnasta ja luopumista talouskasvun tavoittelemisesta.

Samalla tarvitaan myös paikallista vastarintaa, esimerkiksi aktiivihiilitehdasta vastaan Ilomantsissa. Hanke lisää soiden tuhoutumista ja suurin osa turpeesta poltettaisiin..

Maija Kuivalainen, Allianssin nuorten ilmastodelegaatti 2021–22

Ekososiaaliseen sivistykseen kuuluu kohtuullisuus, myötätunto, kyvykkyys tasavertaiseen vuorovaikutukseen ja seuraamustietoinen käyttäytyminen.

Perustettiin Kestävä Pieksämäki -ryhmä ja saatiin läpi Keski-Savon ilmasto-ohjelman. Nyt opiskelen Joensuussa.

Kävimme nuorten ryhmän kanssa tapaamassa ministeri Jari Leppää ilmastomuutoksesta.

Lopuksi hän totesi: ”kyllä te nuoret keksitte tähän ratkaisun”. Se oli aika kylmästi sanottu, sysättiin vastuu nuorille.

(Maija on mukana Glasgow'ssa: <https://yle.fi/uutiset/3-12177785>).

Keskustelu: - Erätauko-dialogit.. – Mediakin jää nuorten tsemppaamisen tasolle.. –

Vaikuttaminen yhteistyössä.. – Ekofeminismi..

– Tutkimuksen mukaan ihmisillä on suuri valmius muutoksiin henkilökohtaisessa elämässään.

– Elokapina on opettanut rohkeutta nostaa myös ikävät asiat esille.

Simo Häkli ehdotti, että ensi syksynä järjestetään kohtuustapahtuma Uudellamaalla.